

WONEN

WONEN

Verslag Breed Beraad gehouden op 7 en 8 maart 2003

Drs L.H.C. Caubo

INHOUD

VERSLAG	4
AGENDA	12
DEELNEMERS	16
ENKELE GEGEVENS OVER HET FORUM VOOR STEDELIJKE VERNIEUWING	18
BESTUUR	22

VERSLAG

Inleiding

Op vrijdagavond 7 maart en zaterdagochtend 8 maart 2003 hield de stichting Forum voor Stedelijke Vernieuwing in Zeist, onder voorzitterschap van ir. P.O. Vermeulen, een Breed Beraad over het thema 'Wonen'.

Achtergrond

De afgelopen decennia is in ons land op het gebied van wonen veel bereikt. Toch is er de nodige reden tot zorg: de nieuwbouwproductie van woningen loopt terug en de herstructurering van naoorlogse wijken komt slechts moeizaam op gang. De kwaliteit van de huidige woningvoorraad is onvoldoende 'toekomstbestendig'. Illegale bewoning en 'scheefwonen' komen op grote schaal voor. Met dat alles stokt de doorstroming, zit de markt op slot en staat – mede als gevolg van de gewijzigde economische situatie – de betaalbaarheid van het wonen in toenemende mate onder druk. Door deze ontwikkelingen komt een groeiende groep burgers – vaak in de kwetsbaarste categorieën – in de knel.

Hoewel door veel betrokkenen wordt nagedacht over en soms ook al concreet gewerkt wordt aan de aanpak van deze problematiek, zijn concrete resultaten tot op heden beperkt. Dat wordt mede veroorzaakt door het ontbreken van een *door betrokken publieke en private partijen gedeelde, samenhangende en niet-vrijblijvende actie-agenda voor een effectieve aanpak van de geschetste problematiek op langere en op korte termijn.*

Het Breed Beraad had als doel – op basis van een gedachtewisseling in een breed gezelschap van betrokkenen bij deze problematiek – een aanzet te geven voor zo'n agenda. Met de deelnemers wordt afgesproken dat iedereen zonder last of ruggespraak aan de discussie deelneemt (en dus niet als belangenbehartiger aan tafel zit) en dat de uitkomsten van de discussie worden aangeboden aan de nieuwe minister van VROM.

Het eerste deel van de bijeenkomst was gewijd aan een inventarisatie van de problemen: wat beschouwen de deelnemers als de kernproblemen en wie moet beschouwd worden als eigenaar van die problemen? Tijdens het tweede deel werd gesproken over de aankak van de belangrijkste problemen en de rollen daarbij van de betrokken partijen.

De problemen op een rij

Woningtekort

Vrij algemeen wordt het opgelopen woningtekort als een sleutelprobleem gezien. Als we erin slagen de woningproductie weer op peil te brengen, zijn de meeste andere problemen ook snel opgelost, aldus een van de deelnemers. Vooral starters zijn de dupe van het tekort: voor hen is het vrijwel onmogelijk tot de woningmarkt toe te treden.

Sinds het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw is de woningbouw in feite voor 100% afhankelijk van de markt. In de periode daarvoor beschikte de overheid over het subsidie-instrument en werd anticyclisch gebouwd. Dat de woningbouw in bepaalde perioden terugloopt is tot op zekere hoogte een logische consequentie van het gekozen beleid en niet direct iets om

meteen zenuwachtig van te worden. Daar komt nog bij dat de woningbouw de afgelopen jaren sluitpost was in de totale bouwwereld vanwege de grote druk op de utiliteits- en de grond-, weg-, en waterbouw. Door de veranderde (markt)omstandigheden zal dat beeld de komende jaren wijzigen en zal de markt voor een groot deel zelf voor een oplossing zorgen.

Desalniettemin ligt er volgens iedereen wel een grootprobleem dat aangepakt moet worden. Als we elk jaar 30.000 woningen minder bouwen leidt dat tot pakweg 300.000 verhuizingen minder. De teruggelopen woningbouwproductie heeft dus veel bredere gevolgen voor de totale woningmarkt. De doorstroming stagneert, waarbij volgens één van de deelnemers ook een rol speelt dat het instrument van de woonruimteverdeling niet meer adequaat wordt toegepast.

Kernvraag: hoe krijgen we weer beweging in de markt?

Herstructurering

Dat de herstructurering maar moeizaam op gang komt hangt voor een belangrijk deel samen met het opgelopen woningtekort. De herstructurering is in de ogen van de meeste aanwezigen dé kernopgave voor de volkshuisvesting in de komende periode. Maar daarbij gaat het zeker niet alleen, en zelfs niet in de eerste plaats, om tempo. Bij de aanpak van herstructurering ligt momenteel teveel en te eenzijdig het accent op de fysieke kant, die dan vervolgens teveel als macro-opgave (als een ‘Oost-Europese opgave’, aldus een deelnemer) wordt opgepakt. De sociale en economische aspecten zijn echter zeker zo belangrijk voor het vitaliseren van de steden.

Een belangrijke vraag bij de huidige aanpak van de herstructurering luidt: voor wie doen we het? Mensen in de desbetreffende wijken voelen zich nu vaak in de hoek gezet, het lijkt niet om hen te gaan en ze moeten met een ‘verwenpakket’ op het gebied van herhuisvesting worden omgekocht hun medewerking te verlenen. De brede opvatting is dat de zittende bewoners het vertrekpunt van herstructurering moeten zijn. En duurdere woningen in herstructureringswijken zijn niet zozeer bestemd voor yuppen van elders, maar primair voor de maatschappelijke stijgers uit de wijk, die daar dan kunnen blijven wonen en de maatschappelijke cohesie helpen versterken.

Verder wordt door iemand een kritische kanttekening geplaatst bij de kwaliteit van de huidige, fysieke herstructurering: die moet drastisch omhoog. Nu wordt er teveel á la Vinex gebouwd: alleen wat gemakkelijk verkoopt/verhuurt. Het is onvoldoende stedelijk en kent een te laag ambitieniveau.

Koop en huur

Een traditioneel thema dat ook hier weer terugkomt is de relatie tussen kopen en huren, door sommigen verwoord als een pleidooi voor een eigendomsneutrale volkshuisvesting.

Door velen wordt de kloof tussen de prijsontwikkeling in beide sectoren als een marktverstoring gezien: door de gematigde huurontwikkeling naast de explosie van de koopprijzen is de overgang van huur naar koop voor de meeste mensen niet meer betaalbaar. Het is overigens nog maar een paar jaar geleden dat het beeld omgekeerd was, merkt iemand op, en dat de huursector zich grote zorgen maakte over de uitstroom naar de koopsector.

Sommigen pleiten voor een brede, integrale analyse van de systemen voor beide sectoren, maar tekenen daar meteen bij aan dat dat voor de korte termijn niets oplost.

‘Eerlijke’ (meer marktconforme) huren zouden de kloof kunnen verkleinen, maar hebben weer gevolgen voor de betaalbaarheid en voor de kosten van de huursubsidie.

Daarnaast is er kritiek op de eenzijdige focus op kopen van de kant van de rijksoverheid, alsof eigenaar-bewoners betere mensen zouden zijn. Anderen zetten daar tegenover dat het gaat om keuzevrijheid en om betrokkenheid van bewoners bij en verantwoordelijkheid voor hun buurt.

Rollen en verantwoordelijkheden

Gebrekkige aansturing, gebrek aan regie, onvoldoende ondernemerschap, onvoldoende professionaliteit. Deze factoren spelen volgens het merendeel van de aanwezigen een cruciale rol bij de stagnatie in nieuwbouw en herstructurering. Er wordt teveel gepraat, iedereen zit op elkaar te wachten en niemand neemt het initiatief.

Er is een gebrek aan visie, een heldere programmering ontbreekt, zegt iemand. De analyse is er wel, maar we kunnen het niet managen, zegt een ander. De verhouding tussen burgers, overheid en maatschappelijke organisaties is zoek. Mensen moeten weer meer op hun verantwoordelijkheden worden aangesproken, we maken het allemaal veel te ingewikkeld. De huidige bewoners van herstructureringswijken zijn ook zelf probleemeigenaar: sommige mensen maken er een puinhoop van en moeten daar ook op worden aangesproken.

In plaats van steeds elkaar de schuld geven moet er duidelijkheid komen over rollen en regie. Om daadwerkelijk het proces te kunnen managen zijn ondernemerschap bij corporaties en een goede cohesie met de lokale overheid onontbeerlijk.

Een ander aspect is dat alles te grootschalig wordt aangepakt: maak het beheersbaar (10 kleine projecten is één groot) en werk niet teveel met sjablonen. Of, zoals een ander het zegt, doe het optimale per locatie, haal eruit wat erin zit en vergeet even allerlei individuele hobby's.

Regels

De opeenstapeling van regels is volgens vrijwel iedereen een zeer belangrijke vertragende factor. De gigantische hoeveelheid regels in ons land zet iedere vastberaden actievoerder op fluweel. Alles loopt vast en veel regels zijn vaak ook nog contrair. Kortom: er is teveel 'procedurele bagger' in ons land.

Recessie

Het leeglopen van de luchtbeleconomie heeft ingrijpende gevolgen: weg kwaliteitsdromen, huizen van meer dan € 200.000 zijn moeilijk verkoopbaar. Gelukkig blijft de rente nog laag, anders zijn de problemen niet meer te overzien. Hoewel iedereen de effecten van de recessie op de huidige woningmarkt onderkent, is de inkleuring verschillend. Sommigen pleiten voor herprogrammering en willen de productie van goedkopere woningen gaan opvoeren om de markt weer in beweging te krijgen. Anderen waarschuwen daar juist tegen: ga nu niet meteen herprogrammeren en daardoor meer van hetzelfde toevoegen, maar houd de voor de toekomst benodigde kwaliteit voor ogen!

Ook wordt opgemerkt dat de hierdoor optredende stagnatie wellicht de kwaliteit van de herstructurering ten goede komt. En iemand noemt de recessie een zegen: nu de luchtbel is doorgeprikt kunnen we terug naar meer normale omstandigheden en krijgen we tijd voor een heroriëntatie.

Het geld

Kan de totale opgave gefinancierd worden en zal de sociale sector zijn aandeel leveren? De discussie over deze vraag staat weer borg voor ouderwetse meningsverschillen. Aanwezigen uit de corporatiewereld wijzen op het recente initiatief vanuit de sector een Garantiefonds Stedelijke Vernieuwing in het leven te roepen en geven aan dat daarmee door de corporaties een sluitend systeem voor het financieren van de opgave gewaarborgd is. Een aantal deelnemers vindt dat corporaties op dit punt een kans moeten krijgen en het voordeel van de twijfel verdienen, maar sommigen zijn daar nog niet van overtuigd en wijzen op de lange voorgeschiedenis van discussies over matching in de corporatiewereld.

De dreigende bezuiniging op volkshuisvesting in het kader van de kabinetsformatie (gesproken wordt over € 0,6 miljard per jaar) zou volgens de meeste aanwezigen ingrijpende consequenties hebben, zowel voor de woonlasten van de laagst betaalden (huursubsidie) als voor het proces van stedelijke vernieuwing (ISV).

Naar een actie-agenda

Er is consensus over de twee hoofdogaven voor de komende jaren:

- de woningproductie verhogen,
- de herstructurering op gang brengen.

Over veel acties die daarvoor nodig zijn bestaat eveneens overeenstemming; ze staan hieronder op een rij.

Formuleer realistische ambities

Het meest recente integrale beleidsdocument over het wonen in ons land is de nota *Mensen, wensen, wonen* van voormalig staatssecretaris Remkes. Deze nota, door een van de aanwezigen getypeerd als de nota 'Rozengeur en Maneschijn', is geschreven tegen de achtergrond van een te verwachten kwantitatief evenwicht op de woningmarkt. De situatie nu is echter een heel andere: de tekorten lopen juist weer op. De programma's die uit deze nota voortvloeien zijn volgens de deelnemers dan ook niet realistisch. Het eerste wat daarom moet gebeuren is het *bijstellen van de ambities tot een realistisch niveau, met name op het gebied van herstructurering*. Door uit te gaan van wat nodig én mogelijk is ontstaat ook een ander beeld van benodigde investeringsstromen (iemand verwijst in dit verband met instemming naar het recente advies van de VROMraad over 'Haasten en onthaasten in de stedelijke vernieuwing').

Tegelijkertijd wordt ervoor gepleit de beleidsmatige richting van de nota Remkes wél vast te houden: meer oog voor kwaliteit en meer uitgaan van keuzevrijheid en zeggenschap van burgers. Als aan die principes concessies worden gedaan, gaan we voorbij aan de behoeften op de langere termijn.

Programmeer flexibel

In het huidige beleid is nog onvoldoende visie op die toekomstige behoeften, kleinere huishoudens worden al te gemakkelijk vertaald in behoefte aan kleinere woningen.

Het omgekeerde is echter het geval: het beeld van de toekomst is er een van *kleine huishoudens met een groot woonbeslag*. Trefwoorden zijn verder: veiligheid, rust en comfort. Probeer niet te

mikken op allerlei specifieke doelgroepen, maar kies voor flexibiliteit, is de algemene opvatting. En een tot nu toe onderbelicht aspect – waar we ook nog te weinig van weten – is de differentiatie van de woonomgeving. Een nieuwe ruimtelijk beleid biedt daarvoor mogelijk aangrijpingspunten.

Belangrijk uitgangspunt voor de woningbouw de komende jaren zijn *flexibele programma's*. Ook in deze tijden van recessie zijn duurdere huizen nog verkoopbaar, mits het maar om 'value for money' gaat. En het is goed om te zoeken naar mogelijkheden het goedkopere aanbod (onder circa € 200.000) nu te verruimen, maar zorg dan wel dat de woningen voldoende ruim blijven en we niet 'meer van hetzelfde' gaan toevoegen.

Meer flexibiliteit én meer zeggenschap voor burgers kan bereikt worden door het Bouwbesluit zo aan te passen dat een projectontwikkelaar desgewenst *alleen casco's* verkoopt en de koper zelf zorgt voor de afbouw (eventueel met hulp van de Gamma).

Ontwikkel professionaliteit en ondernemerschap

Een *heldere rolverdeling, échte bereidheid tot samenwerking en bovenal: durf en ondernemerschap* zijn volgens de deelnemers noodzakelijke ingrediënten om zowel de nieuwbouw als de herstructurering op gang te krijgen. Te vaak zitten partijen in de praktijk op elkaar te wachten en kijken ze naar elkaar omdat rollen niet voldoende duidelijk zijn.

Bestuurders, ambtenaren en corporaties worden onvoldoende gedwongen hun nek uit te steken, men hoeft niet scherp aan de wind te zeilen. 'Maar als we hier allemaal tegen elkaar zeggen dat we het anders willen, dan moet dat toch ook kunnen?', zegt iemand.

Een aantal kernelementen:

- *Professionaliteit*: het ambtelijk ondernemerschap bij gemeenten moet weer op peil gebracht worden. De kwaliteit van het gemeentelijk apparaat is onvoldoende, er is teveel risicomijdend gedrag. Het ambtelijk apparaat werkt ook te verkokerd. De ambtenaar is teveel met eigen belangetjes bezig en moet weer dienstbaar worden. Soortgelijke opmerkingen worden ook gemaakt over de professionaliteit bij de woningcorporaties.
- *Gemeenschappelijkheid*: vroeger, bij de 'klassieke' stadsvernieuwing en het bestrijden van de woningnood was er duidelijk spraken van gemeenschappelijkheid. Dat gevoel is er niet meer: iedereen staat nu voor zijn eigen belangen, het veld is gefragmenteerd. Als het mogelijk is moet die gemeenschappelijkheid weer terugkomen.
- *De regiefunctie* hoort bij de gemeente, maar die moet die dan adequaat invullen. Dat vereist kwaliteit (zie boven) maar ook een bescheiden rolopvatting: toetsen op hoofdlijnen en je niet verliezen in details. Nu wil iedereen teveel ontwikkelaar spelen.

Snoei in regels

Voor het snoeien in het woud van regelgeving bestaat een breed draagvlak. Ook wordt echter gewezen op het belang van een realistische aanpak. Want zo'n algemene uitspraak is gemakkelijk gedaan, maar zodra het over specifieke regels gaat, ontstaat meteen weerstand. En de praktijk leert dat marktpartijen hun eigen regels maken, wanneer de overheid ze schrapt. Er zal dus politiek-bestuurlijk gekozen moeten worden wat het zwaarst weegt.

Er wordt voor gepleit om *het geheel aan regels fundamenteel uit te kammen* en daarbij ook de handhaafbaarheid mee te nemen: alleen échte regels die ergens toe dienen én die we ook kunnen en willen handhaven hebben bestaansrecht. Iemand maakt het onderscheid in drie categorieën: interessant, relevant en cruciaal; alleen de laatste moeten blijven.

Meer ruimte voor wonen

Iedereen ziet wijzigingen in het ruimtelijk beleid als een belangrijke factor. Met het ruimtelijk beleid is schaarste gecreëerd, door nu *meer ruimte* te geven ontstaat een veel groter repertoire aan mogelijke bouwlocaties en wordt het ook gemakkelijker om op verschillende woonwensen in te spelen. Met name het voornemen om kleine kernen weer ruimte te geven om voor de eigen behoefte te bouwen wordt als belangrijk ervaren.

Maatwerk bij herstructurering

Over de noodzaak van een bijgestelde aanpak van herstructurering bestaat brede consensus. Vraagsturing is ook hierbij een gegeven. Doe het dus *samen met de huidige bewoners* ('bouwen voor de buurt komt weer terug') en kies ook hierbij voor *flexibiliteit en kleinschaligheid* in plaats van macro-programmering. Verder is een goede *samenhang tussen de fysieke, sociale en economische elementen* voor waarde voor succes.

Discussiepunten

De meningen lopen fundamenteel uiteen bij twee thema's:

- matching en de positie van woningcorporaties
- het huurbeleid (mede tegen de achtergrond van de koopsector).

Met de standpunten daarover wordt dit verslag afgesloten.

Matching en de positie van corporaties

Vanuit de corporatiewereld wordt onderstreept dat 'geld' het probleem niet meer is. Anderen hebben nog vraagtekens bij de werking van het Garantiefonds, maar blijken vooral moeite te hebben met de zeggenschap over dat geld, omdat de wethouder altijd afhankelijk blijft van de woningcorporatie. De discussie wordt daarmee in feite een ordenings- of machtsdiscussie. Die discussie beperkt zich niet tot de relatie gemeente – woningcorporatie, maar gaat uiteindelijk over de totale verdeling van taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen op het gebied van wonen. Wellicht is een nieuwe Woonwet het middel om hier duidelijkheid in te brengen en wederzijds afdwingbare regels vast te leggen. Gelet op het cruciale belang van dit punt voor de voortgang van woningbouw en herstructurering is die duidelijkheid dringend noodzakelijk.

Koop en huur

Waarom ligt er eigenlijk een relatie tussen de huren en inkomens? Op termijn zou het logisch zijn de huren aan de kosten te koppelen en de betaalbaarheid langs andere weg te regelen, vinden velen.

Sommigen bepleiten 'eerlijke huren' om op die manier de prijskloof tussen de koop- en de huursector te helpen overbruggen. Anderen willen meer differentiatie, en bij de corporatie de verantwoordelijkheid leggen om rekening te houden met het inkomen van de huurder. Degenen die er niet voor voelen die verantwoordelijkheid bij de verhuurder te leggen zien meer in een systeem met huurbelasting.

Als de corporaties voor zichzelf in deze sfeer een rol zien weggelegd zal het Rijk op termijn de totale financiële verantwoordelijkheid voor de huursubsidie bij de corporaties neerleggen, voorspelt iemand.

AGENDA

Geannoteerde agenda voor het Breed Beraad over het thema 'Wonen', dat op vrijdagavond 7 maart en zaterdagmorgen 8 maart 2003 wordt gehouden in hotel 'Oud London' te Zeist

Achtergronden

De afgelopen decennia worden gekenmerkt door de opbouw van een hoge graad van beschaving op het gebied van het wonen. Thans is er de nodige reden tot zorg. De nieuwbouwproductie blijft sterk achter bij de behoefte. De noodzakelijke herstructurering van de na-oorlogse wijken komt moeizaam op gang. De kwaliteit van de huidige woningvoorraad is onvoldoende 'toekomstbestendig'. Illegale bewoning en 'scheefwonen' komen op grote schaal voor. Met dit alles stokt de doorstroming, zit de markt op slot en staat – mede als gevolg van de gewijzigde economische situatie – de betaalbaarheid van het wonen in toenemende mate onder druk. Hoewel sommige betrokkenen (verhuurders, eigenaar-bewoners, 'scheefwoners', grondeigenaren, ontwikkelaars) hier – in ieder geval in financiële zin – vooralsnog weinig problemen van ondervinden, komt met de geschetste ontwikkelingen een groeiende groep burgers – vaak in de kwetsbaarste categorieën – in de knel. Dat is niet goed.

Inmiddels wordt door veel betrokkenen nagedacht over en soms ook al concreet gewerkt aan de aanpak van deze problematiek.

Terugkerende thema's hierbij zijn:

- stimuleren/aanjagen van de nieuwbouwproductie en van de herstructurering van de bestaande voorraad (met oog voor kwaliteit en pluriformiteit van woningen en woonomgevingen);
- borgen van de betaalbaarheid/bereikbaarheid van goede woningen en woonomgevingen voor met name de kwetsbaarste groepen in onze samenleving;
- bevorderen van de doorstroming;
- tegengaan/voorkomen van ongewenste segregatie.

Ondanks het hieruit sprekende gevoel van urgentie, zijn de concrete resultaten van ter zake inmiddels ontplooide initiatieven tot op heden beperkt. Kritische waarnemers stellen vast dat – zonder de positieve uitzonderingen te kort te willen doen – veel initiatieven tot nu toe blijven steken in mooie maar vrijblijvende en weinig concrete 'papieren' voornemens, in voortdurend vreugdeloos en vruchteloos gesteggel tussen publieke (rijk, gemeenten) en private (corporaties, ontwikkelaars) partijen en – in het beste geval – in deeloplossingen. Het uitblijven van concrete resultaten op de bovengenoemde gebieden wordt (mede) veroorzaakt door het ontbreken van *een door betrokken publieke en private partijen gedeelde, samenhangende en niet-vrijblijvende actie-agenda voor een effectieve aanpak van de geschetste problematiek op langere en op korte termijn.*

Het ontbreken van een dergelijke gemeenschappelijke actie-agenda klemt temeer in het licht van het aantreden van een nieuw kabinet. Gelet op de sterk gewijzigde economische omstandigheden staat het nieuwe kabinet (van welke signatuur dan ook) voor de opgave zeer fors te bezuinigen. De ambtelijke Centrale Economische Commissie (CEC) heeft inmiddels aangegeven dat er op rijksniveau op het gebied van het wonen – waar de uitgaven thans circa € 2,4 mld / jaar belopen

(Budget Locatiegebonden Subsidies: € 0,2 mld, Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing: € 0,5 mld en Huursubsidie: € 1,7 mld) – circa € 0,6 mld / jaar bezuinigd

zou moeten worden. Hier komen de beperking van de budgetten van de andere overheden (gemeente- en provinciefonds) en – in meer algemene zin – de consequenties van de verslechterde economische vooruitzichten voor de woningmarkt nog bij.

Aandachtspunten Breed Beraad

Tegen de hiervoor geschetste achtergrond wil het Forum voor Stedelijke Vernieuwing het breed samengestelde gezelschap van deelnemers aan het Breed Beraad de gelegenheid bieden met elkaar van gedachten te wisselen over (de achtergronden van) de actuele problematiek op het gebied van het wonen, over de vragen en dilemma's die hierbij aan de orde zijn en over een effectieve, resultaatgerichte aanpak van de problemen. Hiermee beoogt het Forum een aanzet te geven voor de vaststelling van een gemeenschappelijke, samenhangende actie-agenda op het gebied van het wonen. Daartoe zal tijdens de discussie in ieder geval aandacht worden besteed aan de volgende vragen:

- 1 Wat zijn thans de kernproblemen op het gebied van het wonen, waardoor worden deze problemen veroorzaakt en hoe hangen deze problemen samen?
- 2 Welke vragen en dilemma's zijn bij de aanpak van de kernproblemen op het gebied van het wonen aan de orde?
- 3 Langs welke lijnen kunnen de kernproblemen op het gebied van het wonen – mede rekening houdend met te verwachten forse bezuinigingstaakstellingen op rijksniveau – in onderlinge samenhang effectief worden aangepakt?
- 4 Wat staat publieke en private betrokkenen in dat kader – al dan niet gezamenlijk – op korte en op langere termijn concreet te doen?

Het ligt in de bedoeling de uitkomsten van de discussie aan te bieden aan de nieuwe minister van VROM.

Agenda

Globaal ziet de agenda voor het Breed Beraad er als volgt uit:

Vrijdagavond 7 maart 2003

20.00 uur	welkomstwoord door ir P.O. Vermeulen, voorzitter Forum voor Stedelijke Vernieuwing en voorzitter Breed Beraad
20.05 uur	opening
20.10 uur	discussie, toegespitst op de aandachtspunten 1 en 2
22.30 uur	afronding

Zaterdagmorgen 8 maart 2003

09.30 uur opening door ir P.O. Vermeulen
09.45 uur discussie, toegespitst op de aandachtspunten 3 en 4
11.45 uur afronding en slotwoord

DEELNEMERS

Deelnemerslijst van het Breed Beraad 'Wonen' op vrijdagavond 7 maart en zaterdagmorgen 8 maart 2003 in Hotel 'Oud London' te Zeist.

Mw mr drs A.W.H. Bertram	Ministerie van VROM
Ing. J.Th. Blok	ERA Bouw/Forum
B.J. van Bochove	Tweede Kamer
Mr P. Boerenveen	Aedes
Drs P.H.M. Bos	Vastgoed Belang
Drs L.H.C. Caubo	Ministerie van VROM
Drs A.Th. van Delden	Ministerie van VROM/Forum
A. Duivesteijn	Tweede Kamer
G. Erents	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Mw ir I. Frankenmolen	Kraaijvanger.Urbis/Forum
Drs ing. A.L. Hoornstra	Woningstichting Haag Wonen
Ir C. Jagtman	Amstelland Ontwikkeling Wonen
M. Kromwijk	Woonbron-Maasoevers
Mr W.D. van Leeuwen	Aedes
Mr F.A.J.P. van Loon	Vereniging Eigen Huis
M. Pastors	Gemeente Rotterdam
Ir A.V.M. Pouw	Woningbedrijf Amsterdam
Prof.dr ir H. Priemus	TU Delft
Prof.dr P. Schnabel	SCP
Dr E.Th.P. Staal	Vestia Groep
Drs D.B. Stadig	Gemeente Amsterdam
Mw M. van Veen	Woonbond
Mw drs A.C. van der Veen	Bureau Middelkoop/Forum
Ir P.O. Vermeulen	BNG/Forum
Drs A.B.M. Verzijlbergh	Woningstichting Sint Servatius

ENKELE GEGEVENS OVER HET FORUM VOOR STEDELIJKE VERNIEUWING

ENKELE GEGEVENS OVER HET FORUM VOOR STEDELIJKE VERNIEUWING

De stichting Forum voor Stedelijke vernieuwing – opgericht in 1983 – stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan het inzicht in de specifieke positie en de sterke en zwakke punten van de stad. In samenhang daarmee wil het Forum de ontwikkeling stimuleren van een stedelijk vernieuwingsbeleid, dat is gericht op de bestrijding van sociale en materiële verpaupering en op een (re)vitalisering van de initiërende en stimulerende functies die de steden op velerlei gebied voor uiteenlopende betrokkenen (kunnen) vervullen. Dit betekent dat het Forum, naast de stedelijke fysieke omgeving, ook de stedelijke economische structuur, het sociaal-culturele klimaat in de steden en de organisatie van het bestuur van de steden tot zijn aandachtsgebied rekent.

Het Forum is opgericht ten behoeve van alle organisaties en personen die bij de stedelijke vernieuwing zijn betrokken. Derhalve behoren niet alleen overheidsorganisaties, politici en ambtenaren, maar ook (vertegenwoordigers van) private organisaties, publicisten, wetenschappers en ‘stedelingen’ tot de doelgroep van het Forum.

In algemene zin probeert het Forum zijn doelstelling te realiseren door te functioneren als platform voor de tot zijn doelgroep behorende organisaties en personen. Het Forum organi-seert daartoe allereerst zogenaamde Breed Beraden. Tijdens de Breed Beraden wordt door een per beraad wisselend gezelschap van personen, die betrokken zijn bij de stedelijke vernieuwing, gesproken over ontwikkelingen, problemen en strategieën die van belang zijn voor de revitalisering van de steden.

Thema's Breed Beraden :

- economische revitalisering van de steden
- sociale en culturele revitalisering van de steden
- stedelijke vernieuwing en bestuurlijk-financiële verhoudingen
- stedelijk beheer
- stedelijke vernieuwing en informele economie
- stedelijke vernieuwing en openbare orde en veiligheid
- investeren in de stad
- public-private partnership
- flexibilisering van de geldstromen in de volkshuisvesting
- stedelijke vernieuwing en de randstad
- stedelijke vernieuwing en stadsvernieuwing in de jaren negentig
- publiek-private samenwerking bij de ontwikkeling van stedelijke vernieuwingsprojecten in middelgrote steden
- de financiering van de volkshuisvesting in de jaren negentig
- naar een actief, integraal beheer van de na-oorlogse wijken
- stedelijke vernieuwing en het bestuur in grootstedelijke gebieden
- stedelijke vernieuwing en de bestrijding van sociale en materiële verpaupering
- stedelijke vernieuwing in de periode 1990 – 1994
- stedelijke vernieuwing en architectuur

- stedelijke vernieuwing en milieubeheer
- stedelijke vernieuwing en de ontwikkeling van woningen in de sociale marktsector
- de relatie tussen gemeenten en woningcorporaties op lokaal niveau
- gerichte intensivering van ruimtelijke investeringen: mogelijkheden en beperkingen
- stedelijke vernieuwingsprojecten: hoe verder?
- de communicatie van de stedelijke vernieuwing
- financiële verhouding tussen de centrale overheid en de stedelijke overheden
- de toekomst van de knooppunten
- 'Belstato'
- stedelijke vernieuwing en projectontwikkeling
- stedelijke vernieuwing en de multiculturele stad
- beweeglijke burgers en stedelijke vernieuwing
- Europese eenwording, veranderende verzorgingsstaten en de stedelijke en bestuurlijke inrichting in Nederland
- stedelijke vernieuwing en openbaar vervoer
- het beeld van de VINEX-locaties
- de consequenties van het nieuwe beleid inzake perifere en grootschalige detailhandelsvestigingen voor de binnensteden
- stedelijke vernieuwing en de ontwikkeling van vraag en aanbod op het gebied van de volkshuisvesting
- stedelijke vernieuwing en het nieuwe Grote Stedenbeleid
- de herontwikkeling van vroeg-naoorlogse wijken
- de ontwikkeling van de IJ-oeveren
- stedelijke vernieuwing, vergrijzing en modernisering van de ouderenzorg
- stedelijke vernieuwing en de vernieuwing van het bestuur
- Zuidvleugel van de Randstad
- investeren in de bereikbaarheid van de steden
- herijking Belstato: de stedelijke vernieuwings en beheeropgave in perspectief
- stedelijke vernieuwing en publiek-private samenwerking: voortschrijdende inzichten?
- stedelijke vernieuwing, materiële armoede en sociaal isolement
- stedelijke vernieuwing en Nederland 2030
- stedelijke vernieuwing en de 24-uurs economie
- stad zonder horizon
- investeren in stedelijke gebieden
- aan het werk met het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
- TNLI: kansen en bedreigingen voor de vernieuwing van onze steden
- de educatieve stad
- ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing
- sociaal investeren in steden
- de toekomstige ordening in de woonsector
- stedelijke vernieuwing en grondbeleid
- Het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan en Stedelijke Vernieuwing
- stedelijke vernieuwing en ICT
- de stad in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
- Utrecht West in perspectief
- stedelijke vernieuwing en het MKB
- betekenis en kansen van het plan Amsterdam-Zuidas

- stedelijke vernieuwing en veiligheid
- wonen
- ruimte voor mobiliteit

Thema's studiedagen en symposia :

- stadsvernieuwing opnieuw bezien
- stadsvernieuwingsrapportage
- public-private partnership
- investeren in stedelijke vernieuwing
- de financiering van de volkshuisvesting in de jaren negentig
- de stad in de samenleving: ontbinding en vernieuwing
- internationalisering en stedelijke cultuur

Publicaties :

- stadsvernieuwing opnieuw bezien
- public-private partnership
- investeren in stedelijke vernieuwing
- volkshuisvesting gewogen
- financiële prikkels voor actieve steden
- de stad in de samenleving: ontbinding en vernieuwing
- opstellenbundel over stedelijke ontwikkelingen
- internationalisering en stedelijke cultuur

De activiteiten van het Forum worden mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van vele bij de stedelijke vernieuwing betrokken partijen (rijk, provincies, steden, bouwondernemingen, projectontwikkelingsmaatschap-pijen, institutionele beleggers, onderzoeksinstituten etc.).

BESTUUR

DAGELIJKS BESTUUR :

Ir P.O. Vermeulen	Lid Raad van Bestuur Bank Nederlandse Gemeenten	voorzitter
Mw ir I. Frankenmolen	Stedebouwkundig Procesmanager Kraaijvanger . Urbis	secretaris
Ing. J.Th. Blok	Directievoorzitter ERA Bouw	penningmeester
Dr J.J.M. Hemel	Directeur Academie van Bouwkunst Rotterdam	lid
Prof.dr L.A. de Klerk	Hoogleraar Planologie Universiteit v.Amsterdam	lid
Drs D.A. Regenboog	Directeur LATEI	lid
Mw drs A.C. van der Veen	Sociaal-geograaf Bureau Middelkoop	lid
Dr H.C. van der Wouden	Hoofd Onderzoeksgroep Leefomgeving en Wonen Ruimtelijk Planbureau, Ministerie van VROM	lid
Drs A.Th. van Delden	Plv. DG Wonen Ministerie van VROM	adviseur

ALGEMEEN BESTUUR :

Mw drs E.M. Agricola	KEI
Drs H.H. Apotheker	Gemeente Steenwijk
Prof. drs A.L.L.M. Asselbergs	Rijksdienst voor de Monumentenzorg
J.B. Benraad	Stadswonen Rotterdam
Mw A.M.W. Bodewes	Anke Bodewes Makelaardij
Drs ir C.A.M. de Boo	NS Vastgoed
Prof.dr R.W. Boomkens	Rijksuniversiteit Groningen
Mw mr A.H. Brouwer-Korf	Gemeente Utrecht
Prof.dr W. Derksen	Ministerie van VROM
Mw I. van Ditshuyzen	IdtV-DITS
Ir J.D. Doets	ING Vastgoed
A.Duivesteijn	Tweede Kamer
Prof. dr G.B.M. Engbersen	Erasmus Universiteit Rotterdam
W. ETTY	Andersson Elffers Felix
Drs ing. J. Fokkema	Neprom
P. van der Gugten	Proper-Stok Groep
Dr M.A. Hajer	UvA
D. Halbesma	Gemeente Almere
A.J. Hilhorst	Gemeente Den Haag
Pieter Hilhorst	De Volkskrant

Mevr. M. Horselenberg-Koomen
Mw prof. ir F.M.J. Houben
Ing. J.A.J.M. van den Hoven
Prof. dr A.M.J. Kreukels
Mr E.E. van der Laan
Mr W.D. van Leeuwen
Prof. dr P.A.H. van Lieshout
G.L. Mak
Ir W.G. Meyer
Dr S.J. Noorda
Mr P.G.A. Noordanus
Ir J.A.P. van Oosten
Drs J.W. Oosterwijk
Mr R.J.J.M. Pans
Ir A.V.M. Pouw
Prof. dr U. Rosenthal
Ir P.S.M. Ruigrok
Mw A.M.J. Rijckenberg
Drs A.J.M. Schakenbos
Prof. dr P. Schnabel
Drs D.B. Stadig
Mevr. ir Ria J. Steenaart
Drs F.H. van der Veen
Mw A. van Vliet-Kuiper
Ir C.J. Vriesman
Ir H.S. Yap
Mr F. de Zeeuw
J.H. Zwart

Gemeente Doetinchem
Mecanoo Architecten Delft/TU Delft
Heijmans
Universiteit Utrecht
Kennedy Van der Laan Advocaten
Aedes Ver. van Woningcorporaties
Ministerie van VWS
NRC-Handelsblad/UvA
Rotimex
Universiteit van Amsterdam
VROM-raad
Koninklijke BAM NBM
Ministerie van Economische Zaken
VNG
Woningbedrijf Amsterdam
COT/Rijksuniversiteit Leiden
Amstelland Ontwikkeling
VROM-raad
Twiynstra Gudde
SCP
Gemeente Amsterdam
Interimmanagement & Coaching
Ministerie van VROM
Gemeente Amersfoort
Staatsbosbeheer
Yap Advies & Planning
Bouwfonds Ontwikkeling/Raad voor V&W
Timpaan